

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

суспільства для того, щоб більш продуктивно використовувати її норми і цінності, вироблені на різних етапах нашого історичного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Субкультурна варіативність українського соціуму : моногр. дослідж. / Л. Аза, І. Бекешкіна, О. Вишняк та ін. ; за ред. Н. Костенко, А. Ручки. Київ : Ін-т соціології НАН України, 2010. 287 с.
2. Pictet J. Development and Principles of International Humanitarian Law: Course Given in July 1982 at the University of Strasbourg as Part of the Courses Organized by the International Institute of Human Rights. Geneva, 1985. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Development_and_Principles_of_Internatio/dHV7fix7nLcC?hl=uk&gbpv=1&dq=inauthor:»Jean+Pictet»&printsec=frontcover

Ключові слова: соціокультурний простір, консолідація, політична культура, суспільний розвиток.

Key words: sociocultural space, consolidation, political culture, social development.

ВОРЧАКОВА ПРИНА ЄВГЕНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри гуманітарних дисциплін
Миколаївського навчально-наукового інституту права,
кандидат політичних наук*

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день тема забезпечення гендерної рівності під час воєнних дій в Україні на науковому рівні є малодослідженою. Це обумовлено тим, що воєнні дії тривають, немає вивіренних гендерно-обумовлених статистичних показників і динаміка розвитку гендерних питань змінюється кожного дня. Однак, рік повномасштабного вторгнення Росії в Україну показав, що питання прав жінок і гендерної рівності залишаються однією з пріоритетних сфер державної політики, тобто є актуальними.

Сьогодні в Україні сформувався своєрідний тренд, коли жінки стають не лише жертвами військових злочинів, а й активними учасницями боротьби за свободу України. Ця тенденція підтримується і заохочується певними діями влади та підкріплюється урядовими документами. Зокрема, наприкінці грудня 2022 року було оновлено Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека», також уряд затвердив Державну стратегію забезпечення рівних прав жінок та чоловіків.

Про те що влада займається питаннями забезпечення гендерної рівності під час війни на всіх державних рівнях свідчить і прийняття документів, які спрямовані на рівень територіальних громад

та організацію діяльності відповідальних фахівців органів місцевого самоврядування з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Відтак, Міністерство соціальної політики України видало наказ № 359 «Про затвердження Методичних рекомендацій з реалізації гендерного підходу та підходу, що базується на дотриманні прав людини, на рівні територіальних громад» [4] від 27 грудня 2022 року.

2014 рік став ключовим для України, коли відбулися кардинальні зміни майже в усіх державних і суспільних сферах. Українська армія виявилася переважно не готовою до анексії Криму й участі рф у війні на сході України. Тому в країні зародилися потужні добровольчий і волонтерський рухи, помітну роль у яких відігравали жінки. За словами заступниці міністра оборони Ганни Маляр, 2014 року її відомство зафіксувало перший сплеск – збільшення кількості жінок у ЗСУ [5]. Відтоді щороку в ЗСУ тривали реформи, які охоплювали всі сфери військового забезпечення та влаштування, крім гендерних питань. Однак тільки в 2016 році почалися реформи, пов'язані зі становищем жінок в армії. Тоді спеціальним наказом Міністерства оборони України було збільшено кількість посад рядового, сержантського і старшинського складу для жінок. У 2018 році набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків під час проходження військової служби у ЗСУ та інших військових формуваннях» [3]. Закон мав на меті удосконалити можливості забезпечення рівності чоловіків і жінок в армії – збільшився перелік посад і жінок відтоді могли призначати в добові наряди.

Водночас, як зазначила радниця з гендерних питань командувача Сухопутних військ ЗСУ Оксана Григор'єва, наразі відчутні результати реформ попередніх років. Зокрема, саме після відповідного законодавства 2016-2018 років жінки змогли займати всі посади в армії, а не «рахуватися кухарями або документалістками, виконуючи роботу снайпера, як у 2014 році» [1]. Також з 2018 року військові вищі навчальні заклади змогли брати на навчання дівчат, і у поточному році очікуються випуски жінок-офіцерів, які зможуть обіймати керівні посади і за кілька років, українське суспільство побачить достатньо генералів-жінок».

До повномасштабного вторгнення рф у Збройних Силах України проходили службу 32 659 жінок [5]. Тобто жінки становили сьому частину складу ЗСУ станом на 24 лютого. А проте їхня видимість залишалася низькою.

На сьогоднішній день, за оцінками Міністерства оборони України, жінки становлять близько 15 % від загальної чисельності Збройних Сил України. Це відповідає кращим світовим практикам і стало можливим, зокрема, завдяки системній законодавчій та адвокаційній роботі, що тривала ще з 2014 року. І наразі, жінки поряд з чоловіками стоять на лініях вогню, виконують військові задачі в лавах Збройних сил України, зокрема, служать в силах Територіальної оборони [2].

Як зазначила урядова уповноважена з питань гендерної політики Катерина Левченко «Понад 50 тисяч жінок наразі служать

у ЗСУ, а десятки тисяч – у Нацгвардії, Державній прикордонній службі, Нацполіції. І ці цифри зростають. Це показник того, що жінки є активними суб'єктами, захисницями. Це дуже важливо, бо часто на жінок в контексті війни дивляться як на постраждалу сторону» [1].

Окрему увагу треба звернути на діяльність українського жіночого руху та жіночих організацій під час війни. Активна діяльність останніх стала можливою завдяки багаторічній злагодженій роботі жіночого руху в Україні. Український жіночий рух одразу долучився до національної оборони та протидії агресору. Під час війни жіночі організації часто змінюють своє функціональне призначення і перетворюються на організації гуманітарного спрямування, допомагаючи найбільш вразливим верствам населення. Таку ж місію стали виконувати і жіночі організації в Україні з початку повномасштабного вторгнення російської федерації: займатися проблемами евакуації жінок і дітей з «гарячих точок», медикаментозним забезпеченням тим, хто потребує, психологічною підтримкою, постраждалим від російської агресії, юридичним консультуванням, поставками гуманітарної провізії тощо.

Таким чином, можна зробити висновки, що гендерна політика в Україні не втратила своєї актуальності, не дивлячись на те, що наразі триває повномасштабна війна. Багато проблем в галузі забезпечення гендерних прав залишаються невирішеними і після закінчення війни перед жіночим рухом постане багато нових викликів.

Список використаних джерел:

1. Гендерна політика та війна: ризики, виклики, здобутки. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3670011-genderna-politika-ta-vijna-riziki-vikliki-zdobutki.html>
2. Дробович І. Лідерство українських жінок: на війні та після перемоги України. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2022/04/21/248335/>
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків під час проходження військової служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2523-19#Text>
4. Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Методичних рекомендацій з реалізації гендерного підходу та підходу, що базується на дотриманні прав людини, на рівні територіальних громад». URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/6267.html>
5. Скібіцька Ю. Жінки на війні. Проблеми бійчинь ЗСУ після повномасштабного вторгнення. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/dosvidy-viyny/zhinky-na-viyni-problemy-biychyn-zsu.html>

Ключові слова: гендерна політика, гендерна рівність, війна в Україні, жінки у ЗСУ, жіночий рух.

Key words: gender policy, gender equality, war in Ukraine, women in the Armed Forces, women's movement.

Сушко Анатолій Іванович, Прохоренко Аліна Марленівна	
Соціокультурні фактори консолідації суспільства	179
Ворчакова Ірина Євгенівна	
Проблеми реалізації гендерної політики під час війни в Україні	181
Коваль Іван Васильович, Кисляк Леся Несторівна	
Російська окупаційна депортація як злочин геноциду українського народу	184
Бринюк Катерина Валеріївна	
Забезпечення гендерної рівності у країнах Східної Азії як подолання етнополітичних стереотипів	187
Возненко Леонід Валерійович	
Європейські засади місцевого самоврядування: досвід для України	189
Косов Олександр Васильович	
Чинники успішного запровадження розумного уряду в Швейцарії	192
Костенко Віана Олександрівна	
Міграційна політика України в період воєнного стану	194
Лисянський Павло Леонідович	
Зовнішньо-інспірований сепаратизм в Україні	197
Онищенко Олександр Олексійович	
Технології політичної пропаганди в сучасних авторитарних та диктаторських режимах	201
Савон Катерина Володимирівна	
Роль культурних проєктів у світовій політиці	204
Таркін Василь Павлович	
Окремі аспекти конспірологічних теорій	206
Чігідін Валерій Вікторович	
Демократичне представництво: синергія інститутів та політичної культури	209
Ястребова Віра Андріївна	
Проєкти «народних республік» як політичний інструмент впливу рф на дестабілізацію політичної ситуації в Україні	211

СЕКЦІЯ 5 СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Ярова Ліліана Вікторівна, Прохоренко Євгенія Яківна	
Система соціального діалогу як критерій демократії в сучасній державі	215